

Update ecologisch onderzoek Hoog-Catharijne

7 december 2012

Update ecologisch onderzoek Hoog-Catharijne

Vleermuis- en gierzwaluwonderzoek Hoog-Catharijne

Verantwoording

Titel	Update ecologisch onderzoek Hoog-Catharijne
Opdrachtgever	Corio Vastgoed Ontwikkeling
Projectleider	F. Aarts
Auteur(s)	M.S. Tiemens en F. Aarts
Projectnummer	1207565
Aantal pagina's	16 (exclusief bijlagen)
Datum	7 december 2012
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Methode	10
1.2.1 Vleermuizen	10
1.2.2 Gierzwaluwen	11
1.3 Leeswijzer	11
2 Resultaten en effectbeschrijving	12
2.1 Resultaten en interpretatie.....	12
2.1.1 Vleermuizen	12
2.1.2 Gierzwaluwen	13
2.2 Effectbeschrijving.....	13
2.2.1 Vleermuizen	13
2.2.2 Gierzwaluw	14
3 Conclusies.....	15
4 Bronvermelding	16

1 Inleiding

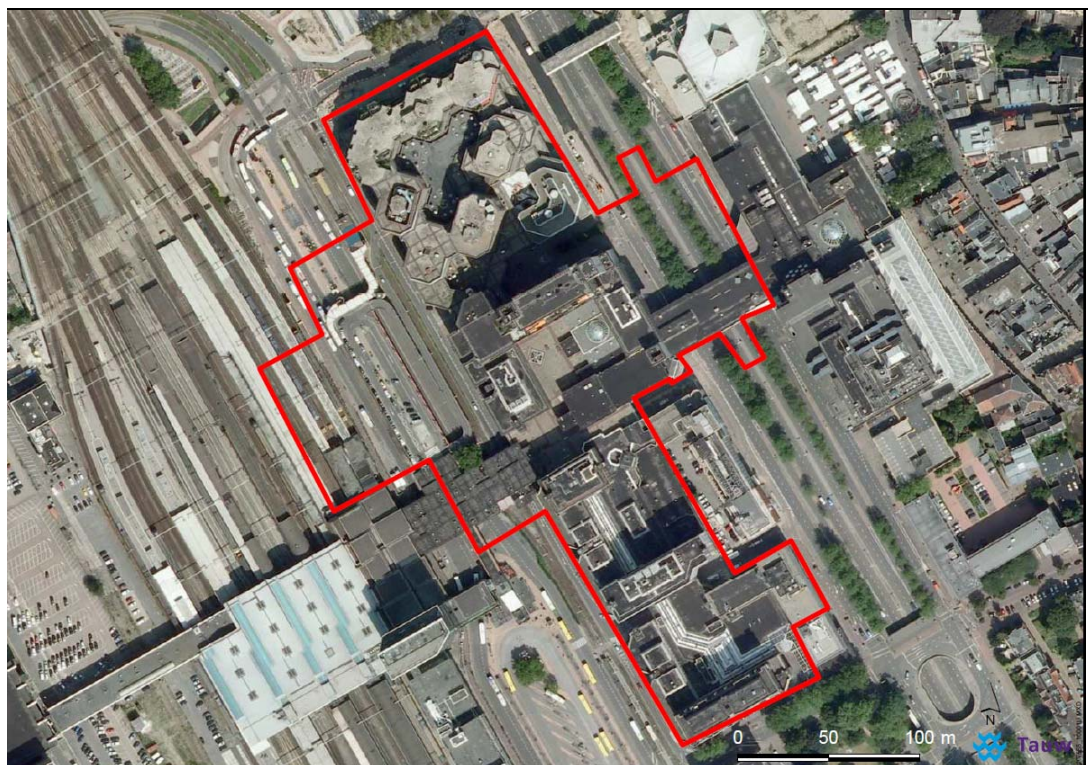
1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van Corio Vastgoed Ontwikkeling B.V. heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties voor vleermuizen en gierzwaluwen tijdens de voorgenomen ontwikkelingen in het gebied Hoog-Catharijne in Utrecht (zie figuur 1.1). Dit onderzoek betreft een update van het onderzoek dat in 2007 op vrijwel dezelfde locatie is uitgevoerd, *Vleermuizen- en gierzwaluwonderzoek Hoog-Catharijne, Utrecht* [Tauw, 2007]. Aan het onderliggende onderzoek gaat ook een update van de oriënterende quickscan [Tauw, 2012] vooraf. Ook hierin wordt geconcludeerd dat een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van gierzwaluwen en vleermuizen noodzakelijk is.

De werkzaamheden houden in dat bestaande bebouwing en gevels worden aangepast, door zowel nieuwbouw als renovatie. Aantasting van verblijfplaatsen van vleermuizen en gierzwaluwen betreft een overtreding van de Flora- en faunawet en daarom dient voorafgaande aan de werkzaamheden inzichtelijk te worden gemaakt of zich een negatief effect (en daarmee een overtreding) voordoet. Voor het opstellen van dit rapport is, naast de reeds genoemde rapporten, tevens gebruik gemaakt van *Quickscan Stationsgebied Utrecht* [Tauw, 2008] en *Ecologisch onderzoek stationsgebied Utrecht* [Tauw, 2009].

Het beschreven onderzoek in deze rapportage geeft uitsluitel of er verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn en zo ja, zijn deze beperkend voor de geplande werkzaamheden.

Figuur 1.1 Globale begrenzing van de planlocatie.

1.2 Methode

1.2.1 Vleermuizen

Het veldwerk is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2012). Hierin is het aantal bezoeken en de onderzoeksinspanning vastgelegd. Dit vleermuisonderzoek richt zich op het vaststellen van verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Aangezien er geen geschikte bomen met holten in het plangebied aanwezig zijn, bestaat enkel de mogelijkheid voor de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuissoorten. Dit resulteert in vier veldbezoeken in de periode van mei tot en met september. De minimale periode tussen de bezoeken betreft 20 dagen en twee bezoeken worden in het najaar gebracht om mogelijke winterverblijven in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd met een Petterson D240x batdetector. In tabel 1.1 is een overzicht van de veldbezoeken weergegeven.

1.2.2 Gierzwaluwen

Voor het bepalen van het aantal onderzoeksronden en het tijdstip van onderzoek is gebruik gemaakt van de inventarisatiemethodiek van SOVON, de zogenaamde BMP-methode [van Dijk & Boele, 2011]. Deze methode schrijft een optimale onderzoeksperiode per soort voor en het aantal geldige waarnemingen van deze soort binnen de datumgrenzen om zeker te zijn van een territorium. Voor de gierzwaluw zijn dat 2 bezoeken in de periode juni-juli. De inventarisatie naar de Gierzwaluw is overdag uitgevoerd op zicht, met behulp van een verrekijker en op basis van geluid. In tabel 1.1 is een overzicht van de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 1.1 Overzicht van de veldbezoeken

Datum veldbezoek	Soortgroep	Focus	Weersomstandigheden
30 mei 2012	Vleermuizen	Vliegroutes, foerageergebied, zomerverblijfplaats	Droog, half bewolkt, weinig wind, 20°C
4 juni 2012	Gierzwaluw	Verblijfplaatsen	Zwaar bewolkt, weinig wind, 10°C
25 juni 2012	Vleermuizen	Vliegroutes, foerageergebied, zomerverblijfplaats	Droog, helder, weinig wind, 10°C
25 juni 2012	Gierzwaluw	Verblijfplaatsen	Droog, helder, weinig wind, 15°C
28 augustus 2012	Vleermuizen	Vliegroutes, foerageergebied, paar-, winterverblijfplaats	Windstil, half bewolkt, 21°C
26 september 2012	Vleermuizen	Vliegroutes, foerageergebied, winter-, paarverblijfplaats	Droog, windstil, 13°C

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de aanleiding en het doel van dit vleermuizenonderzoek toegelicht, evenals de toegepaste onderzoeksmethode. In hoofdstuk 2 worden de resultaten weergegeven en worden deze resultaten in het licht van de Flora- en faunawet geplaatst, waarna in hoofdstuk 3 de belangrijkste conclusies en aanbevelingen kort worden beschreven.

2 Resultaten en effectbeschrijving

2.1 Resultaten en interpretatie

2.1.1 Vleermuizen

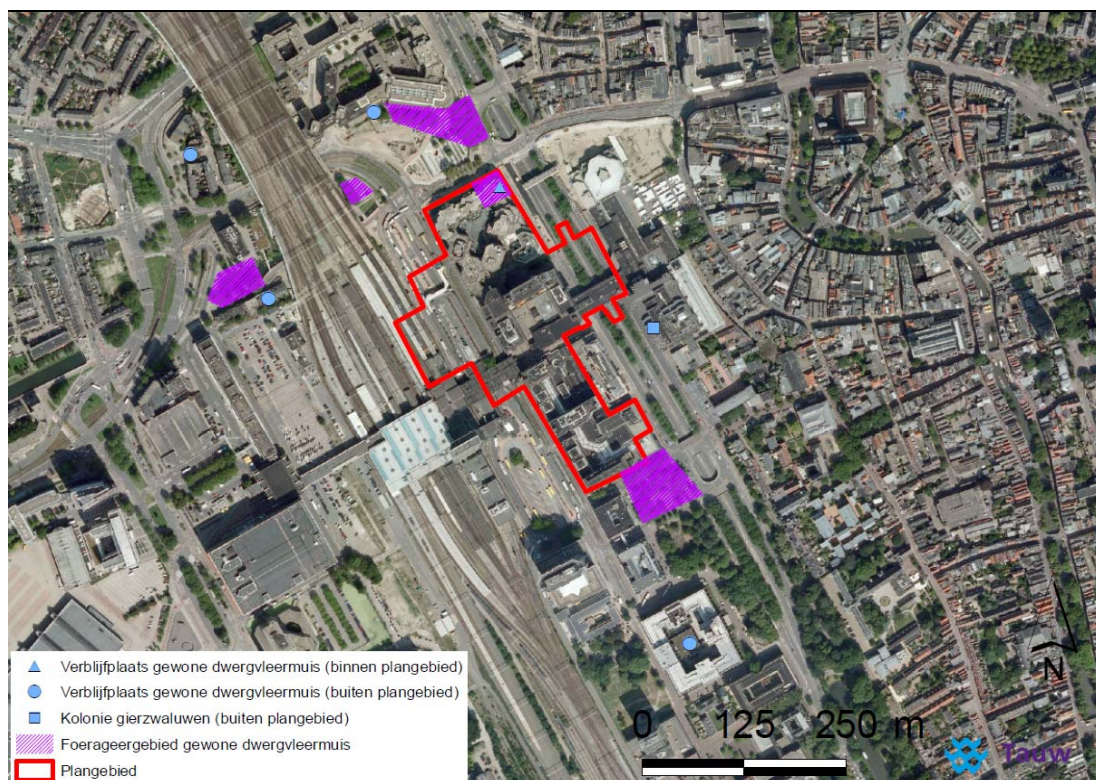
De belangrijkste waarnemingen tijdens de onderzoeksronden zijn gedaan Hoog-Catharijne op de hoek van het Smakkelaarsveld en de Catharijnesingel ter hoogte van de Mediamarkt (op de hoek van de Catharijnesingel en Smakkelaarsveld). Hier zijn tijdens alle bezoeken gewone dwergvleermuizen aangetroffen. In het voorjaar zijn hier tijdens een avondbezoek circa 5 uitvliegende vleermuizen waargenomen, wat een kleine zomerverblijfplaats indiceert. De verblijfplaats bevindt zich in het bovenste gedeelte van het gebouw ter hoogte van de appartementen. De exacte uitvlieglocatie is niet vastgesteld. Na het uitvliegmoment wordt er op de plek ook gedurende langere tijd gefoerageerd, met name boven het dak van dit gebouw. Deze zomerverblijfplaats maakt deel uit van een netwerk van verblijfplaatsen in het stationsgebied, waar zich kleine aantallen gewone dwergvleermuizen bevinden. Bekende zomerverblijfplaatsen in de buurt van het plangebied zijn een gebouw aan de Leidseveer, een woonhuis aan de Blekerstraat en een pand aan de Van Sijpesteijnkade [Tauw, 2009; Tauw, 2012].

Daarnaast zijn er in het najaar op deze locatie paarroepen gehoord van gewone dwergvleermuizen. Gezien het continue karakter van de paarroepen duidt dit vermoedelijk op een paarlocatie in het gebouw. Tevens kan het een indicatie zijn dat de het gebouw dienst doet als winterverblijfplaats. Tijdens het laatste veldbezoek op 26 september zijn ook nog gewone dwergvleermuizen waargenomen. Mogelijk dat de aanwezige exemplaren nog later in het seizoen gebruik maken van het kantoorgebouw aan het Moreelsepark ('de Inktpot') als winterverblijf. Dit is een bekende locatie, waar grote aantallen gewone dwergvleermuizen overwinteren.

Belangrijke foerageergebieden en vliegroutes zijn niet vastgesteld in het plangebied. Wel zijn boven de Leidsche Rijn aan de andere zijde van de fietstunnel en ter hoogte van Smakkelaarsveld enkele (maximaal 5) foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ook in Park Nieuweroord zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld.

In de overige delen van het plangebied zijn geen verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Ook zijn er geen waarnemingen geweest van andere vleermuissoorten. Hierdoor kan het gebruik van het gebied door overige soorten worden uitgesloten.

Een overzicht van alle waarnemingen is in figuur 2.1 weergegeven.

Figuur 2.1 Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen en gierzwaluwen tijdens het onderzoek.

2.1.2 Gierzwaluwen

Tijdens het onderzoek naar gierzwaluwen zijn geen nestplaatsen in het plangebied aangetroffen. Wel bevindt zich een kolonie gierzwaluwen in het V&D-gebouw aan de Rijnkade net buiten het plangebied (zie figuur 2.1). Dit is een bekende kolonie die ook tijdens het onderzoek in 2009 al is aangetroffen [Tauw, 2009].

2.2 Effectbeschrijving

2.2.1 Vleermuizen

In het plangebied bevindt zich een zomer-, paar- en vermoedelijk winterverblijf van de gewone dwergvleermuis. Deze bevindt zich ter hoogte van de appartementen boven de Mediamarkt. Aangezien de aanpassingen en renovatie van de gevels zich beperken tot het onderste gedeelte en niet reiken tot de woonlaag, waar de appartementen zich bevinden, is er geen sprake van fysieke aantasting van de verblijfplaats. In de schematische weergave in figuur 2.2 is zichtbaar tot welke hoogte de werkzaamheden zich beperken.

Ondanks dat fysieke aantasting van de verblijfplaats niet aan de orde is, bestaat wel de kans dat zich een negatief effect voordoet als gevolg van verlichting. Om dit te voorkomen mag de hoeveelheid verlichting ter hoogte van de woonlaag niet toenemen. Dit geldt zowel voor de tijdelijke (bouwlampen) als permanente situatie.

De overige waargenomen gewone dwergvleermuizen zijn aangetroffen buiten het plangebied en ondervinden geen negatief effect van de geplande werkzaamheden. Er doen zich voor deze vleermuizen met zekerheid geen negatieve effecten voor in het kader van de Flora- en faunawet.

Figuur 2.2 Schetsmatige weergave van de nieuwe situatie ter hoogte van de locatie waar de verblijfplaats zich bevindt. Op deze schets is te zien dat de werkzaamheden niet plaatsvinden ter hoogte van de woonlaag met appartementen [Corio, 2011].

2.2.2 Gierzwaluw

Er bevinden zich geen nestplaatsen van gierzwaluwen in het plangebied. Er moet tijdens de werkzaamheden wel rekening worden gehouden met de kolonie in het V&D-gebouw buiten het plangebied. Het is hierbij van belang dat de aanvliegroute richting de nestplaatsen vrij blijft. Hier mag dus geen groot materieel dicht tegen de nestplaatsen worden geplaatst, dat de aanvliegroute naar de opening van de nesten belemmert.

3 Conclusies

Door Tauw is in maart 2012 onderzoek gedaan naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen en gierzwaluwen. Hieruit bleek dat nader onderzoek nodig was om de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Dit onderzoek geeft hier uitsluitel over.

- Er is aan de noordzijde van Hoog-Catharijne ter hoogte van de appartementen boven Mediamarkt (kruising Catharijnesingel en Smakkelaarsveld) een klein zomer-, paar-, en vermoedelijk winterverblijf van Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Indien er maatregelen worden getroffen ten aanzien van verlichting blijft deze verblijfplaats intact en is er geen sprake van een negatief effect
- Voor de gierzwaluwkolonie in het V&D-gebouw buiten het plangebied geldt dat de aanvliegroute richting de nestplaatsen vrij moet blijven. Er mag hier dus geen groot materieel dicht tegen de nestplaatsen worden geplaatst

4 Bronvermelding

[Corio, 2011]

Presentatie. NHC Renovation Exterior. 6 Oktober 2011.

[Limpens, H., Regelink, J., Koelman, R., 2009]

Cursusmateriaal: Vleermuizen en planologie.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Tauw bv, 2006a]

Notitie: Vleermuizenonderzoek Vredenburg, Utrecht.

[Tauw bv, 2006b]

Notitie: Vleermuisinventarisatie Jaarbeursterrein, gemeente Utrecht.

[Tauw bv, 2007]

Notitie: Vleermuizen- en gierzwaluwonderzoek Hoog-Catharijne, Utrecht.

Tauw bv, 2008]

Rapport: Quicksan stationsgebied Utrecht.

Kenmerk: R001-4579406RJR-ibs-V01-NL

[Tauw bv, 2009]

Rapport: Ecologisch onderzoek stationsgebied Utrecht. Vleermuizen, vaatplanten en broedvogels. Kenmerk: R001-4570833RJR-kmi-V01-NL

[Netwerk Groene Bureaus, 2012]

Vleermuisprotocol (via www.netwerkgroenebureaus.nl)